Lähetetty 15.10.2024 Soitesta myös StV:n käyttöön HaV:n kokouksessa ollut asiantuntijan powerpoint-esitys

soite
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kuuleminen eduskunnan hallintovaliokunnassa: teemana hyvinvointialueiden talous osana valtion vuoden 2025 talousarviota

11.10.2024,

Katja Virta, vt. hyvinvointialuejohtaja, johtajaylilääkäri, sairaala- ja akuuttipalvelujen toimialuejohtaja

Valiokuntahuone E 427, Eduskuntatalo (A-sisäänkäynti)

Ennakoitavuus

Esityksemme sisältää useita toimenpiteitä, joilla pystyttäisiin lisäämään hyvinvointialueiden rahoitustarpeen ennakoitavuutta ja edelleen talouden suunnittelua.

- Jälkikäteistarkastuksen jakoperuste on tarkoituksenmukainen ja kannustava: mitä paremmin alue sijoittuu hv-alueiden vertailussa (alijäämä/asukas), sen paremmin jälkikäteistarkastus kattaa tai jopa ylittää toteutuneen alijäämän
- Jälkikäteistarkastus sekoittuu tarvekertoimien heilahtelusta (ennakolliset vs lopulliset) aiheutuviin rahoitusmuutoksiin
- Muutokset tarvekertoimissa eivät kaikilta osin perustu todellisiin tarveperusteisuuden muutoksiin vaan kertoimiin vaikuttavien diagnoosien tietotoimituksiin
- Esim.: Tarvekertoimien heikentyminen syksyn 2023 ennakolliseen rahoituslaskelmaan nähden vei Soiten rahoituksesta yli 5 M€.

HVA-indeksin tulisi heijastaa soten ja pelastustoimen ansiotasokehitystä

Hyvinvointialueindeksin laskennassa tulisi **yleisen ansiotasoindeksin sijaan käyttää hv-alueiden ansiotason muutoksia heijastavaa indeksiä**

Hyvinvointialueindeksin laskenta

Indeksi	Paino	
Yleinen ansiotasoindeksi	0,6	3,40
Kuluttajahintaindeksi	0,3	1,40
Työantajien sotumaksut	0,1	5,39
Hyvinvointialueindeksi	1	**3,00**

Hv-alueiden ansiotasokehitystä kuvaava indeksi vähennettynä tietyllä tehokkuusvaateella kuvaisi yleistä ansiotasoindeksiä paremmin hv-alueiden ansiotasokehitystä => tarve jälkikäteistarkastuksen koon yllätyksille pienenisi => **valtion talousarvion ennakoitavuus paranisi**

Siirtymätasaus eriarvoistaa

Hyvinvointialueiden rahoituksesta vähennetään siirtymätasauksien nettosumma 67 miljoonaa euroa (tilanne v 2025). Mielestämme **siirtymätasaus asettaa hyvinvointialueet eriarvoiseen asemaan ja se tulisi poistaa rahoituslaista tai sen määrää tulisi merkittävästi pienentää.**

- Miinusmerkkistä siirtymätasausta perustellaan kuntayhtymäpohjaisten hv-alueiden valmiimmilla rakenteilla. Kuitenkin on muistettava, että 50 - 60 % alueiden kustannuksista syntyy palkkakustannuksista ja vähintään 30 % erilaisista ostopalveluista. Kumpikaan em. kulueristä ei ole juurikaan riippuvainen siitä, onko kyseessä kuntayhtymä- vai sirpalehyvinvointialue.

- Case Soite:
  - Siirtymätasaus v. 2023 20,5 M€, tulos v. 2023 -20,5 M€.
  - Siirtymätasaus v. 2024 18,8 M€, TA2024 -18 M€ ja TPE2024 -22 M€
  - Siirtymätasaus v. 2025 17,5 M€

Realistiset vaikutusarvioinnit edistävät ennakoitavuutta

Hv-alueiden tehtävälainsäädännön ja asiakasmaksujen muutokset vähennetään etukäteen rahoituksesta.

- **Vähennysten tulee perustua realistisiin arvioihin siitä, minkä verran muutokset tuovat alueille lisätuloja tai pienentävät kustannuksia**
- Asiakasmaksujen suuret tasokorotukset lisäävät luottotappioiden määrää => korotuksia ei tule täysimääräisesti vähentää alueiden rahoituksesta

Hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavat päätösperäiset toimet, Eräät valtion korvaamat palvelut

- Keski-Pohjanmaan huomioita

- **Hoitotakuu:**
  Hoitotakuun aikavaade riippuu asiakkaan tarpeesta, jouston suhteen tervetullut uudistus

- **Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen 0.6:een**
  Henkilöstömitoituksen lasku ei ole sallittua kaikissa yksiköissämme valvontaviranomaisten toimesta eikä ole aina mahdollista asiakkaan hoidon tarpeen vuoksi

- **Jälkihuollon ikärajan lasku**:
  Palveluntarve ei poistu – muutos voi johtaa muiden palvelujen suurempaan kuormitukseen /syrjäytymiseen
  Ehdotus: Tarjotaan siirtymäajan kevyempi tuki ja kevyemmän tuen ajanjaksoa voidaan tarkastella

- **Lastensuojelun henkilöstön sijaisten kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen:**
  Tervetullut uudistus

Hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavat päätösperäiset toimet, Eräät valtion korvaamat palvelut

- Keski-Pohjanmaan huomioita

- **Vammaispalvelulain soveltamisalan muuttaminen**:
  Rahoituksen lisäys ei tule riittämään, uusi laki antaa laajat oikeudet palveluiden saamiselle
  Ehdotus: voimaantuloa siirretään eteenpäin

- **Terapiatakuu**
  Kyseiset palvelut usealla alueella aliresursoitu eikä rahoitus tule riittämään takuun vaatimaan henkilöstölisäykseen eikä vaadittavaan koulutukseen

- **Ympäristövahinkorahaston avustukset**
  1/10 aiemmasta avustusmäärästä

Hyvinvointialuelaki ohjaa liian positiivisiin taloussuunnitelmiin

Hyvinvointialuelain mukaisesti alijäämät tulee kattaa tietyn määräajan puitteissa. Säännös on erittäin perusteltu.

Sen varjopuolet tulee kuitenkin pystyä taklaamaan, jotta taloussuunnitelmat eivät ole ylioptimistisia todellisuuteen nähden.

Liian kireä alijäämien kattamisaikataulu johtaa jatkossakin ylioptimistisiin talousarvioihin ja talouden tilasta ei saada todellista kuvaa.

Ehdotus:

Hv-alueiden **ensimmäisiä vuosia varten tarvitaan siirtymäsäännös, jossa alijäämän kattamisvelvollisuus on lain nykyistä velvoitetta 1-2 vuotta pidempi** => lisää valtion talousarvion ennakoitavuutta, kun taloussuunnitelmat ovat realistisempia.

Ehdotuksemme on, että alijäämät tulee olla katettuna vuoden 2028 loppuun mennessä.

Kiitos!

Pelastustoimi | soite Hyvin voimme

Voimmeko olla yhteydessä?
Hyvin voimme.

Katja Virta
Vt. hyvinvointialuejohtaja, Soite
+358 040 804 3888
katja.virta@soite.fi

soite.fi